

El Bibliobús **Montnegre** es fa amic dels gegants amb Roger Canals

Programa de foment de la lectura al bibliobús
Primavera 2011

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Cultura

Xarxa de Biblioteques Municipals

El Bibliobús Montnegre es fa amic dels gegants

QUADERN PER A LES ESCOLES

PROGRAMA DE FOMENT DE LA LECTURA AL BIBLIOBÚS

Gerència de Serveis de Biblioteques
Diputació de Barcelona

Febrer 2011

INTRODUCCIÓ

Tornem a tenir en marxa el programa de foment de la lectura al bibliobús, aquest any amb els gegants com a tema. Sabem que des de les escoles molts treballem perquè les festes i les tradicions que es mantenen vives formin part del bagatge personal dels infants i esperem que la proposta d'aquest any us sigui útil i enriquidora.

Amb aquest quadern volem presentar-vos la nostra proposta. Hi trobareu:

- els objectius
- una breu explicació de l'espectacle que centra el programa
- activitats prèvies a l'espectacle
- activitats per a després de l'espectacle
- informació dels lots de préstec
- un apèndix amb la reproducció d'alguns articles de revista i un llistat de pàgines web

Quan hagueu assistit a l'espectacle us demanarem que ens ompliu una enquesta per avaluar la campanya i per tenir suggeriments per a properes edicions.

Volem agrair a l'Agrupació de Colles de Geganters de Catalunya l'ajuda que ens va prestar l'any 2007 i la documentació que ens va facilitar per elaborar aquest dossier.

OBJECTIUS DEL PROGRAMA *EL BIBLIOBÚS ES FA AMIC DELS GEGANTS*

Els objectius del programa són diversos.

D'una banda objectius generals relacionats amb la missió de tota biblioteca, però tenint en compte que els bibliobusos serveixen municipis que, per la seva població, els és difícil invertir molts recursos en projectes culturals; aquests objectius són:

- Crear i fomentar els hàbits de lectura en nens i nenes des dels primers anys
- Donar oportunitats per al desenvolupament personal i creatiu
- Estimular la imaginació i la creativitat dels nens i nenes
- Fomentar el coneixement del llegat cultural, la valoració de les arts, els descobriments científics i les innovacions
- Facilitar l'accés a les expressions culturals de totes les manifestacions artístiques

Objectius relacionats amb l'activitat concreta:

- Reforçar en els infants l'interès cap als gegants i les nostres festes en general
- Proporcionar a les escoles un centre d'interès que és prou ric com per ser abordat des de diferents assignatures (plàstica, música, rítmica...)
- Estimular l'expressió escrita i l'habilitat lectora en els infants més grans
- Oferir als infants la possibilitat de passar una bona estona amb un lleure diferent del que tenen normalment a l'abast

I objectius relacionats amb la difusió del servei del bibliobús a la seva zona d'influència:

- Donar a conèixer el bibliobús entre la població que encara no n'és usuària
- Recordar el servei i les possibilitats que pot oferir per al lleure i la formació personal

PRESENTACIÓ D'EL LLIBRE GEGANT DELS GEGANTS

L'espectacle al voltant del qual gira la campanya és **El Llibre Gegant dels Gegants**, produït per Roger Canals i Cia per al programa dels bibliobusos. Es tracta d'un espectacle teatral en què es combinen la narració i l'animació musical. La interpretació corre a càrrec de Roger Canals, en el paper de narrador i animador, i de Núria Lozano, acordionista.

L'espectacle gira entorn un llibre gegant que recull històries dels gegants, tant dels gegants protagonistes de contes i llegendes, com dels gegants de les nostres festes. La música hi té un fort protagonisme, tota l'actuació anirà acompanyada de cançons, de creació pròpia i adaptacions del repertori tradicional, i de melodies del fet geganter i del nostre món festiu. Confiem que amb aquest espectacle els infants se sentin encuriósits pel tema i vulguin saber-ne més, conèixer colles geganteres, llegir llibres al voltant dels gegants o fer recerques a Internet sobre el món geganter d'aquí i de fora...

Roger Canals és músic, animador, narrador i productor d'espectacles adreçats al públic infantil i familiar (<http://www.rogercanals.com/>).

Ha cursat magisteri a la Universitat Ramon Llull i ha fet de professor en nombroses institucions educatives del món del lleure. La seva formació musical inclou estudis a l'escola MúsicActiva de Barcelona i a l'escola de Música de Badalona, així com classes de guitarra, banjo i cant.

Ha actuat a Catalunya, el País Valencià, les Balears, Andorra i a alguns casals catalans d'Europa, formant part de cartelleres de festivals, teatres, festes majors, festes locals i d'entitats, escoles i biblioteques. Ha enregistrat tres discos de composicions pròpies: *El mirador*, *Artistòtil entre escombraries* (amb Miquel Descot) i *Per sucra-hi pa!*. Actualment el seu repertori inclou diferents espectacles d'animació musical, cercavila i contes.

Com a instrumentista forma part d'altres projectes musicals com el grup de swing **Ivanow Jazz Group** (www.ivanowjazzgroup.com), el grup de folk-fusió **AdndA** i el quintet **Miratjazz de Nova Orleans**, de música dixieland.

Núria Lozano és diplomada en educació musical per la Universitat Autònoma de Barcelona, amb estudis musicals al Conservatori Municipal de Terrassa i a l'Aula de Música Tradicional i Popular de Barcelona. Segueix els seus estudis a l'Escola Superior de Música de Catalunya, amb l'especialitat d'acordió diatònic.

Ha estat professora d'acordió diatònic a l'escola d'estiu Festcat en diverses edicions i ha participat en altres projectes educatius al voltant de la música tradicional i popular.

Component del grup de música popular **La Carrau** (<http://www.lacarrau.cat>) i d'altres grups com **Betzuca**, **Mr. Sequah**, **Les violines...** Amb aquests grups ha fet nombroses gravacions i ha col·laborat en l'enregistrament de discos d'altres músics.

ACTIVITATS PRÈVIES DE MOTIVACIÓ PER ALS INFANTS: CARTA DEL BIBLIOBÚS I BENVINGUDA ALS ARTISTES

Aquest any l'espectacle del bibliobús vol ser un homenatge als gegants i a les colles geganteres. Com a activitats de motivació prèvies a l'espectacle us proposem la lectura d'una carta del bibliobús als infants i la preparació d'una benvinguda "gegant" als artistes.

1. CARTA DEL BIBLIOBÚS ALS INFANTS

Com altres anys, us adjuntarem una carta del bibliobús en què us convida a l'espectacle i us anima a utilitzar el seu fons. Us l'enviarem electrònicament per si la voleu imprimir.

Benvolguts tots!

Aviat ens vindran a veure en Roger Canals i la Núria Lozano, que són uns enamorats de la música, de les festes i dels gegants. Ens vindran a veure per ensenyar-nos un llibre increïble, un llibre gran, gran; mireu si n'és de gran, que es diu *El Llibre Gegant dels Gegants*. Per entendre'ns no és un llibre per llegir còmodament al llit, ja ho veureu, ja...

Ens ensenyaran aquest llibre, l'obriran i ens explicaran alguna de les històries que s'hi amaguen. Són històries de gegants i gegantes i d'altres éssers gegantins. I de ben segur que entre tots aquests gegants hi trobarem els de les nostres festes, els gegants que es passegen pels carrers i les places i que són tan i tan vius que quan senten música es posen a ballar.

I ara us explicaré un secret. Jo, que sóc una biblioteca tan petita d'espai, a vegades tinc somnis de biblioteca gegant, amb grans sales plenes de prestatgeries on els llibres poden exposar-se oberts i on la gent pot seure a llegir diaris i revistes, o, amb els auriculars posats, escoltar discos o veure alguna pel·lícula. En els meus somnis de biblioteca gegant veig tota la gent que hi entraria i que trobaria llibres i llibres que es podrien endur a casa i que no se'ls acabarien mai, perquè sempre n'hi hauria de nous que els interessarien. Però després penso que ser una biblioteca tan petita em permet bellugar-me fàcilment i plantar-me ben a prop vostre i això encara em fa més il·lusió. I, si bé no tinc milers i milers de llibres, com us puc

conèixer bé, procuro portar-vos el que sé que us agradarà. I ara que escric això,aprofito per dir-vos que us deixaré a l'escola tot de llibres sobre els gegants perquè els pugueu fullejar o llegir tranquil·lament, n'hi ha per a totes les edats, espero que us agradin!

Fins ben aviat, que llegiu molt de gust, el vostre amic,

el bibliobús

2. BENVINGUDA GEGANT

Heus aquí algunes idees:

- Esmorzar o berenar de gegant: dues immenses llesques de pa amb tomàquet i una taronjada gegant (que després els infants es poden menjar) o qualsevol altra cosa similar: magdalenes gegants, galetes gegants, trufes gegants...
- Ambientació del local on es farà l'actuació. Els gegants del vostre poble o una foto d'ells o dibuixos dels infants donen la benvinguda als artistes.
- Lliurament al bibliobús d'una carta (de mida gegant) de benvinguda a l'espectacle on podeu posar fotos o dibuixos dels gegants del vostre poble, de la comarca...
- Pancarta de benvinguda a l'entrada de l'escola.

ELS GEGANTS

El tema dels gegants apareix a contes i llegendes de cultures molt diferents. Entre els gegants més famosos de la tradició occidental tenim Goliat i Samsó de la Bíblia i Polifem i els altres cíclops de l'Odissea. A Catalunya segurament el gegant més famós deu ser el Gegant del Pi. En Joan de l'Ós i en Fort Farell també han fet forat entre els personatges dels nostres contes.

Als contes, tant si són de tradició popular com d'autor, els recursos hiperbòlics capturen l'atenció i la fantasia dels oients i dels lectors, poden despertar l'horror i la por i també el sentit de l'humor. Així, veure com és el gegant mitjançant tota mena de comparacions exageradíssimes, com és la seva vida quotidiana (quan camina, quan menja, quan riu, quan s'enfada, quan dorm...) i com són les seves gestes és fascinant per si mateix, més enllà del fil conductor de la història. Alguns gegants són herois i benefactors, d'altres són malvats i cruels i solen ser vençuts per l'enginy dels més dèbils. També hi ha gegants, sobretot entre els autors moderns, que són com nens grans...

A més d'aquests gegants literaris tenim els gegants de la nostra imatgeria festiva, alguns d'ells molt antics. La majoria d'autors consideren que l'origen dels gegants de les festes cal buscar-lo a les processons de Corpus. Sembla ser que la primera referència escrita data de 1424, en què s'esmenta que a la processó de Corpus de Barcelona va sortir el rei David amb el gegant.

De gegants n'hi ha per tot Catalunya i també al País Valencià, a les Illes Balears, al Principat d'Andorra i a la Franja de Ponent. A la resta de la Península també n'hi ha: a Portugal, al País Basc i a Navarra, a Castella... Al Nord de França i a la Valònia els gegants tenen molta tradició, solen ser molt grans i no es mouen com els nostres. Al final del dossier hem inclòs un llistat de webs d'agrupacions geganteres, si hi entreu trobareu molta informació i també enllaços per trobar gegants d'altres llocs d'Europa.

Alguns dels gegants amb més història són gegants moros, com el Gegant del Pi o el Gegant Vell de Berga. Altres gegants antics són nobles i cavallers d'aquí. Si bé els gegants van començar sent només figures masculines, al segle XVI ja tenim gegantes.

Encara que amb alts i baixos, sabem que els gegants s'han mantingut al país com a mínim des del segle XIV. Amb el temps es van anar desmarcant del seu origen religiós per passar a transmetre un fort sentit d'identitat local als habitants de les diferents poblacions. Aquest sentit identitari devia ser prou clar com perquè durant el franquisme molts gegants s'haguessin de reconvertir en imatges dels Reis Catòlics. Actualment els gegants poden reproduir les figures de nobles o senyors benestants, però també altres tipus de personatges; hi ha una immensa varietat, alguns fins i tot reproduïxen persones reals i emblemàtiques de la població. Molts gegants representen oficis tradicionals i es passegen amb els estris que els són propis.

La construcció de gegants és tot un art i hi ha tallers especialitzats. A l'apèndix hem inclòs un article de la revista *Descobrir* que en dóna algunes pistes. Associats a la construcció del gegant hi ha altres artesans que s'ocupen de la confecció, manteniment i renovació del vestuari i de la perruqueria. Hi ha gegants amb un vestuari de gran qualitat, que val la pena poder observar de prop per la riquesa dels materials i els detalls dels complements. Hi ha colles geganteres més modestes, però, que s'han construït els gegants.

Darrere dels gegants hi ha un moviment associatiu amb una extraordinària vitalitat. Aquest fenomen és nou, de ben entrada la segona meitat del segle XX, ja que abans els gegants eren portats i ballats per bastaixos, gent que cobrava. Les colles solen incloure infants, joves i adults i es caracteritzen per un afany de passar-ho bé i també pel compromís de mantenir viva una tradició. Entre la gent de les colles geganteres hi ha els portadors (els que fan caminar els gegants), els balladors (els que els fan ballar) i els músics –encara que no totes les colles disposen de músics propis.

El futur sembla prometedor perquè hi ha més de 3.000 gegants censats a Catalunya i no paren de sorgir-ne de nous. A moltes colles es nota una exigència de rigor en les actuacions, amb interès per anar millorant l'acompanyament musical, els passos dels balls i les coreografies i cada cop són més els geganters que treballen perquè els gegants actuïn amb la majestuositat que els correspon.

Els gegants poden tenir una vida social molt intensa i alguns viatgen molt. En el món geganter és freqüent que les colles es convidin les unes a les altres per la festa major, la qual cosa permet que un estol de gegants passegi pels carrers d'un poble o d'una vila, entrin a plaça un rere l'altre i fins i tot puguin arribar a ballar junts. Les trobades van acompanyades d'esmorzars i dinars sovint pantagruèlics. A vegades els gegants fan coses increïbles, com anar a Suècia o a qualsevol altre país tan llunyà com el Japó o bé quedar per baixar junts l'Ebre; aquestes gestes donen vida a la colla, algunes les podreu trobar documentades a les pàgines web de les diferents colles.

Altres gegants, sovint els molt antics i pesants i amb una forta tradició al darrere, no abandonen mai la seva ciutat i no els veureu ballar enlloc més, com els d'Olot, per exemple. Són gegants amb ball propi de llarga tradició i amb un protocol molt clar i fixat de fa anys pel que fa a la seva participació a la festa i a la vida de la població.

ACTIVITATS PER A DESPRÉS DE L'ESPECTACLE

Us donem unes quantes idees, que hauríeu d'adaptar a les edats dels infants amb els que les vulgueu posar a la pràctica. Si en dueu alguna a terme, la podeu enviar electrònicament al bibliobús (b.montnegre@diba.cat)

Si us interessen més els gegants de les festes:

- **Disseny d'un nou vestuari** per als gegants. Foto o dibuix d'un gegant o geganta que coneguin i proposta de canvi de vestuari. Es retalla la figura i se li fan peces de roba de paper, perruques, barret, altres complements, que se li posen al damunt com si fos una nina retallable.
- **Fitxa d'algun gegant** que coneguin bé. Hauria d'incloure: any de construcció, alçada, pes, materials amb què està fet, autor i taller on s'ha fet, altres gegants nascuts del mateix autor, colla o entitat que hi ha al darrere. Foto o dibuix. Fer constar si té alguna llegenda associada, algun fet històric, alguna anècdota rellevant. També si ha fet algun viatge a altres contrades o bé si és un gegant que no surt mai de la població, com si la volgués protegir sempre.
- **Collage**. Mural, llibre il·lustrat, quadre... tot utilitzant fotos de gegants i tècniques de collage.
- **Dansa/rítmica** amb música de gegants. Al so de músiques que fan servir els geganters, improvisar alguna coreografia movent-se lentament, com si duguessin un gegant que els pot desequilibrar al damunt.
- **Xerrada amb algun geganter**. Convidar algun membre d'una colla gegantera perquè els expliqui com viuen els gegants (com els guarden, com els cuiden, com s'entrenen a portar-los, com se'ls emporten de viatge...). Se'n podria fer després un reportatge.
- Si en teniu la possibilitat, visita a un **taller de construcció de gegants**. Fotos i reportatge.

Si preferiu dedicar-vos als gegants dels contes i llegendes:

- Fer per grups algun **còmic o conte** amb alguna aventura de gegants.
- **Toponímia**. Mirar si a la comarca hi ha indrets els noms dels quals estiguin associats a algun gegant. Fer-ne la foto i un breu resum de la relació.

LOTS DE PRÉSTEC PER A LES ESCOLES

Farem un préstec específic per a les escoles. Hem triat només llibres de ficció, tenint en compte les diferents edats dels infants. Hem inclòs també un CD que permet als usuaris entrar en una festa major imaginària, feta d'elements extrets de festes emblemàtiques del nostre país.

CELA, Jaume. *El gegant panxut*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat
DAHL, Roald. *El gran amic gegant*. Petit Esparver. La Magrana
DURAN, Teresa. *Gegantassos i nanets*. Edebé
És festa major. Il.l. Max. La Galera sense mots
El gegant del Pi. Adapt. M.E. Valeri. La Galera
GINESTA, Montse. *Els gegants*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat
GINESTA, Montse. *La Geganta i el Nap-buf*. La Galera
MINELLA, Marta. *La caleta dels gegants*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat
MOYA, Bienve. *En Maginet Tap de Bassa*. Ed. El Cep i la Nansa
PLACE, François. *Els últims gegants*. Leopold Blume
SEHELL, Joles. *El ball de la geganta*. La Galera
SERRA, Marta. *El Gegant del pi torrat*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat
SWIFF, Jonathan. *Gulliver*. Adapt. de Martin Jenkins, il·lustracions de Riddell. Vicenç Vives
WILDE, Oscar. *El gegant egoista*. Cucanya
ESCRINY. *Viu la festa amb l'Agrupació*. CD interactiu. Agrupació de Colles de Geganters de Catalunya

AVALUACIÓ

Avaluarem el grau d'acceptació de l'espectacle en funció de l'assistència, la reacció dels infants i els comentaris espontanis que els mestres o els infants facin a la bibliotecària.

A més, com en anys anteriors, demanarem a tots els mestres assistents que omplin una enquesta per donar-nos indicacions més fiables del grau de satisfacció amb el programa. També ens interessen suggeriments per a d'altres anys. Recollirem les enquestes uns dies després per permetre un temps de reflexió.

Volem conèixer si l'activitat d'aquest any serveix per augmentar l'ús del bibliobús i el seu coneixement, tant per part dels infants com dels adults i també si ha servit per donar una visió dels gegants com un fenomen de cultura popular que arriba a tot el país. També si ha estimulat els infants més grans a fer recerques a Internet i a buscar informació del fet geganter al seu voltant.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES I SELECCIÓ DE RECURSOS ELECTRÒNICS

Gegants de les nostres festes

FERRER i FRIGOLA, Bernat. *Un fabulari que ressorgeix a cada revolt a El Temps*, núm. 1.150, 29 d'agost del 2006.

Agrupació de Colles Geganteres de les Illes Balears. <http://www.gegantsdebalears.org/> [Consulta: 2 de febrer del 2011].

CARBO i MARTORELL, Amadeu. *Gegants a Catalunya. La supervivència d'un element festiu*, setembre 2000. El podeu consultar a http://www.festes.org/media.php?id_media=1432 [Consulta: 2 de febrer del 2011].

Cercle Internacional d'Amics dels Gegants. <http://www.ciag.org/opencms/ca/seccions/index.html>. Hi trobareu gegants d'arreu del món. [Consulta: 2 de febrer del 2011].

FERRER i FRIGOLA, Bernat. *Un fabulari que ressorgeix a cada revolt a El Temps*, núm. 1.150, 29 d'agost del 2006

Gegants. <http://www.gegants.cat/>, web de l'Agrupació de Geganteres de Catalunya. Amb enllaços a les pàgines de moltes colles, trobades de gegants, enllaços a gegants d'altres llocs... Moltes fotografies. [Consulta: 2 de febrer del 2011].

Gegants.olot. <http://gegants.olot.org/>, web on es parla del gegant d'Olot, un dels més grans i més pesants (4,12 m i 77 kg), només surt a les festes d'Olot. També hi surten la geganta, els cabeçuts, els cavallets... [Consulta: 2 de febrer del 2011].

Gegants de Vallgorguina <http://acvvallgorguina.org/gegantsdevallgorguina>, [Consulta: 2 de febrer del 2011].

Fira mercat de Sant Ponç. <http://www.festes.org/articles.php?id=495> article on apareix el gegant de Sant Ponç, de Cànoves i Samalús. [Consulta: 2 febrer del 2011].

Colla gegantera de Dosriu www.gegantsdosrius.org/ [Consulta: 2 de febrer del 2011].

Gegants del Maresme. <http://webs.gegants.cat/maresme/el-maresme-i-els-seus-gegants/> hi trobareu fotos i dades dels gegants de la comarca [Consulta: 2 de febrer del 2011].

Gegantsmataró. <http://www.gegantsmataro.cat/> web dels gegants de Mataró, vila amb vuitanta figures. [Consulta: 2 de febrer del 2011].

PUJALS, Joaquim Maria. “Una tasca de gegants” a *Descobrir Catalunya*, núm. 96, març 2006.

Sarandaca. <http://www.sarandaca.com/>, web de taller de l'escultor Ramon Aumedes. Hi trobareu les seves obres, molt variades. Pel que fa als gegants, també hi trobareu els passos que se segueixen per construir-los... [Consulta: 2 de febrer del 2011].

Taller Gabins. <http://www.gabins.com/>, pàgina del taller de Gabi Boixader Casademunt, constructor d'Osona. Inclou un vídeo en què es veu com es fan els gegants. [Consulta: 2 de febrer del 2011]

Ventura&Hosta.Cartons. <http://www.venturahosta.net/>, web del taller de David Ventura i Neus Hosta. Entre altres creacions destaquen els seus gegants. Fotos, informació sobre el procés de creació de les figures... [Consulta: 2 de febrer del 2011].

També hi ha *El món geganter*, una revista electrònica de subscripció gratuïta que podeu demanar a revista@elmongeganter.com.

Cercavila de Sant Antoni de Vilamajor.
<http://www.youtube.com/watch?v=oXWyl7qgrYE> s'hi poden trobar gegants de la zona servida pel bibliobús Montnegre. [Consulta: 2 de febrer del 2011].

Els gegants de Sant Pere de Vilamajor a
http://www.vilamajor.cat/Sant_Pere_de_Vilamajor/Els_gegants.htm. [Consulta: 2 de febrer del 2011].

Gegants als contes, llegendes i mites

“El Gegant d'Escòcia” a
<http://www.totcontes.com/view.php?p=C:gegantescocia>, llegenda tradicional irlandesa. Té algun lapsus ortogràfic, s'acompanya de fotografies que donen credibilitat a la història. [Consulta: 2 de febrer del 2011].

“Els gegants Finn i McConigle” a *Contes d'arreu del món*. Disponible a
<http://www.xtec.es/recursos/cultura/contes/arreu/gegants.htm>. Una altra llegenda irlandesa de gegants. [Consulta: 2 de febrer del 2011].

“Gegants” dins de *Mit Cat*. <http://mitcat.net>, pàgina dedicada a éssers mitològics catalans. Informació sobre gegants famosos de Catalunya. [Consulta: 2 de febrer del 2011].

Bibliobús Montnegre
Tel. 636 495 664
b.montnegre@diba.cat
www.diba.cat/biblioteques

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Cultura

Xarxa de Biblioteques Municipals

Gerència de Serveis de Biblioteques

Comte d'Urgell, 187

08036 Barcelona

www.diba.cat/biblioteques